

СТАНОВИЩЕ

от

**проф. д-р Димитър Димитров Попов – Шуменски университет
„Епископ Константин Преславски“**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование: 2. *Хуманитарни науки*

професионално направление: 2. 1. *Филология*

докторска програма: *Български език (Съвременен български език – морфология)*

Автор: Десислава Минчева Димитрова

Тема: *Морфологичната категория състояние на действието (българските перфектни форми) и перфектът в западноевропейските езици (френски, английски, немски) в партиципиален контекст*

Научен ръководител: доц. д.ф.н. Константин Иванов Куцаров – Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-3213 от 23.07.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема *Морфологичната категория състояние на действието (българските перфектни форми) и перфектът в западноевропейските езици (френски, английски, немски) в партиципиален контекст* за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование: 2. *Хуманитарни науки*, професионално направление: 2. 1. *Филология*, докторска програма: *Български език (Съвременен български език – морфология)*. Автор на дисертационния труд е Десислава Минчева Димитрова – докторантка в редовна форма на обучение към Катедрата по български език с научен ръководител доц. д.ф.н. Константин Иванов Куцаров от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от докторантката Десислава Минчева Димитрова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи: молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд; автобиография в европейски формат; протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд; дисертационен труд; автореферат; списък на научните публикации по темата на дисертацията; копия на научните публикации; декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи; справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет; комплект документи на хартиен и електронен носител.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Десислава Минчева Димитрова завършва бакалавърска степен по българска филология в задочна форма на обучение през 2012 г. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. През 2016 г. в същия университет придобива магистърска степен в програмата *Актуална българистика* (езиковедски профил). От 2017 до 2020 г. пак там е обучавана в докторска програма: *Български език (Съвременен български език – морфология)*. В рамките на срока за обучение докторантката е подготвила дисертационен труд, взела е участие в научни конференции, както и в организирането на научни форуми. В същия период като хоноруван асистент е провеждала семинарни занятия по морфология на СБЕ, по езикова култура и по практическа граматика със студенти от бакалавърска степен. Участвала е в интензивни курсове за повишаване на своите знания по немски, английски и френски език. Членува в Лингвистичния клуб „Проф. Б. Симеонов“ в ПУ “Паисий Хилендарски” и също в Клуба на младите учени към Съюза на учените в България – Пловдив. Член е на екипа на техническите редактори на Годишника „Verba iuvenium“, който е включен в Националния референтен списък на НАЦИД, както и на организационния комитет на Национална научна конференция за студенти и докторанти в Пловдив.

За публична защита докторантката е приложила дисертационен труд, автореферат на дисертацията и 5 броя публикации по темата на дисертационния труд, 1 от които е под печат.

3. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд е посветен на въпроса за *результативността* в съвременния български език и спецификите ѝ в съпоставка с т. нар. *перфектност* в три от най-употребимите западноевро-

пейски езици – английски, немски и френски, а самата тематика съвсем прозрачно свидетелства за своята актуалност заради недостатъчната ѝ проученост въпреки съществуването и на предишни значими приноси. От това е предизвикана необходимостта докторантката да обърне сериозно внимание на набелязаните морфологични феномени в българския език, за да бъдат анализирани и проверени те емпирично и да бъдат описани контрастивно в това дисертационно изследване в контекста и на фона на други световни езици. Обект на изследване в разглеждания труд е лансираната понятийно от авторката морфологичната категория *състояние на действието* в българския език, която обаче не се възприема от множество лингвисти или се оспорва дори възможното ѝ съществуване като концепт. Целите и задачите на изследването, а също методите и подходите за неговото осъществяване са представени още в уводната част на този труд и свидетелстват ясно за неговата многоаспектност като предявено авторско намерение. Степента и различните нива на актуалност на разглеждания проблем са аргументирани подробно и пресъздадени детайлно в отделните четири глави на дисертацията.

4. Познаване на проблема

Състоянието на познаване на изследваната от докторантката проблематика се оценява положително, тъй като тя умело борави с българските и чуждестраните източници и съвсем избирателно се опира само на определени от тях, смятайки ги за приоритетни.

5. Методика на изследването

Избраните от дисертантката методи на изследване (синхронно описание, контрастивно наблюдение и анализ в исторически и актуален план, формално-семантичен подход, систематизиране, обобщение) способстват тя успешно да постигне целта си, декларирана още в увода, и да получи адекватен отговор на задачите, които си е поставила за решаване в дисертационния труд.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

С оглед на така формулираната тема прави впечатление, че Десислава Димитрова се е заела с една изключително претенциозна и неимоверно трудоемка задача да разработи дисертационен труд върху спорна в морфологията на български език категория, и то в сравнение с морфологията на трите най-разпространени европейски езика, по които несъмнено тя не е тесен специалист, но въпреки поетия от нея изследователски риск е съумяла да се справи с голямото предизвикателство да се запознае задълбочено с основната част от граматиките и специализираните изследвания по темата, написани на и за споменатите езици (прави добро впечатление, че 51 от общо 159 заглавия в библиографията са на западни езици), и да ги представи в систематизиран вид (частично дори и с помощта на авторски графични модели) през призмата на собствената си концепция. Текстът на дисертацията е в обем от 338 стандартни компютърни страници и се състои от увод, 4 глави, заключение, библиография, ексцерпирани източници и приложения. В първа глава е направен исторически преглед на теоретичното развитие на въпроса за резултативността. Във втора глава е представен авторски модел на описание на перфектните форми в трите езика (английски, немски и френски) и е разгледана тяхната научна интерпретация в западноевропейското езикознание, като перфектните форми са анализирани в диахронен и синхронен аспект. Трета глава е посветена на изясняване на различието при интерпретирането на понятията *перфектност* и *перфективност* (т.е. резултативност и свършен вид), а в четвърта глава с привеждане на множество примери дисертантката илюстрира и аргументира схващането си за наличието на релацията *състояние на действието – залог* в съпоставителен план. Постигнатите резултати в хода на анализа в отделните глави са представени синтезирано и обобщено в заключението. Приложени са и графики, които статистически аргументират изводите.

Като приносни моменти на труда се открояват следните особености: това е първото контрастивно изследване на български език по темата, а в практико-приложен аспект наблюденията и изводите са важни за теорията на превода. Представените приложения съдържат много ценен материал, който може да се използва за различни изследователски цели и в различни области, напр. при преподаването на българския език като чужд език и изобщо в чуждоезиковото обучение.

Сред множеството достойнства на труда се открояват оригиналността и систематичността на използваните описателни и обяснителни модели на езиковите факти, иновативността на интерпретациите на морфологичната специфика, които допринасят за комплексното представяне на изследвания феномен; солидният и извънредно разнообразен доказателствен и илюстративен емпиричен материал; множеството наблюдения, изводи и обобщения, които допринасят за задълбочаването на познанието върху становищата за *перфекта* и *резултативността* като морфологични феномени.

7. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Като общи характеристики на дисертационния труд и останалите публикации могат да се посочат актуалността, оригиналността и добросъвестността, както и систематичността в представянето на сложни лингвистични феномени от сферата на морфологията, а така също своеобразното бягство на

авторката от идеята за случайното и търсенето на стандартното и национално специфичното, както и на екстраординарното. Отделните публикации разширяват тематично публикационния профил на кандидатката и разглеждат отделни важни проблеми от областта на контрастивната граматика и по-конкретно вниманието на дисертантката е фокусирано върху въпроса за функционално-семантичната еквивалентност на морфологичните категории. Формулираните приноси и получените резултати в дисертацията са несъмнено лична заслуга на Десислава Димитрова и свидетелство за това, че тя неотлъчно следва методологичните концепции и схващания на своя научен ръководител.

8. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд е изготвен напълно в съответствие с изискванията за този научен жанр според Правилника на Пловдивския университет. Текстът адекватно отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

9. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Научните и научно-приложните приноси на дисертационното изследване биха могли да бъдат пълноценно използвани в непосредствената бъдеща преподавателска дейност на Десислава Димитрова по време на нейните занятия със студенти, изучаващи въпросите на съвременния български език в различните му граматични аспекти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Филологическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Десислава Димитрова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност *Български език*, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Десислава Минчева Димитрова в област на висше образование: *2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2. 1. Филология, докторска програма: Български език (Съвременен български език – морфология)*.

25.09. 2020 г.

Изготвил становището:

проф. д-р Димитър Попов